

1938

J Ú N I U S

VÁLTO SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

T A R T A L O M

T. S. : „A legkedvesebb könyvem” — Tavasz Sándor ;
A pünkösti tértés — IGY SZÓL AZ ÚR. Gazda Lajos ;
A pünköst utáni élet — Tárkányi György : Egyházköz-
ségünk története érdekében. — I. L. : Kecskeméthy István,
mint belmíSSIONÁRIUS. — Deák Ferenc : Kecskeméthy
István gyülekezetszervező munkája. — IDŐK SODRÁ-
BAN. B. S. : Az egyház jelene és jövője. — KERESZ-
TYÉN KRITIKA. — Ö. : MI reális és mi nem reális. —
IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. — HIREINK.

Megjelent!

Megjelent!

Magyar verseskönyv

Tartalmazza a magyar költészet legnagyobbjainak versremekeit.
Terjedelme 80 oldal. Összeállította: VITA ZSIGMOND.

Ára 14 Lei.

Művészi kivitelű

Konfirmációi emléklapok

Két változatban és pedig: „**Zörgető Jézus**“ és az „**Utolsó vaosora**“ című képekkel.

Egy darab 4 Lei. A portó külön számíttatik fel.

DR. IMRE LAJOS:

Aranylánc.

Elmélkedések konfirmándusok számára.

35 elmélkedés a konfirmációi előkészítés öt hetének minden napjára, magában foglalva a ref. ker. hit és élet legfőbb kérdéseit.

Ára darabonként 15 Lei.

JOH. VAL. ANDREÄ:

Az Ur jámbor szolgálja

című, 1619-ben megjelent, a lelkipásztori élet és hivatás felfogására vonatkozó verses műve *Dr. Makkai Sándor* művészi fordításában.

DR. IMRE LAJOS:

Hivatás és élet.

Ez a nagy hittel és hivatással megírt, harminchat tanulmányt, prédikációt és előadást tartalmazó könyv nem hiányozhatik senkinek az asztaláról, aki a modern hitélet kérdéseivel foglalkozik, de egyben azoknak könyvtárából sem, akik vezérlő erőt akarnak meríteni maguknak az élet útvesztőjéhez.

Ára 150 Lei. A pénz előzetes beküldése mellett portómentesen küldi a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Könyvosztálya, Cluj, Strada Baron L. Pop 5.

LÁSZLÓ DEZSŐ:

Az anyaszentegyház élete és szolgálata

A kb. 180 oldalas könyv tartalmazni fogja: 1. Theológiai alapvetés. 2. Az egyházzól. 3. Az egyház munkáiról (az igehirdetés, szeretetszolgálat, egyházi feyelmezés, egyházkormányzás, az egyház theológiai munkája). 4. Az egyház munkásairól. 5. A gyakorlati theológia alapkérdésel. — Előfizetési ára az összeg előzetes beküldése esetén 90 Lei. Utánvétellel sokkal drágább.

Megrendelhetők az „Ifjú“ kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide tüldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XII. ÉVFOLYAM

1938. JÚNIUS.

6. SZÁM.

„A legkedvesebb könyvem“

Igy nevezi Vásárhelyi János püspökünk a pünkösti szent ünnepekre megjelent imádságos könyvét. Mintegy 25 iv terjedelmű ez a valóban „református keresztyén imádságos könyv“. Hétköznapi, alkalmi imádságokat, elmélkedéseket, a Kálvin műveiből vett gondolatokat és szemelvényeket foglal magába. Figyelmet érdemel ez az imádságos könyv már a szerzője miatt is, de figyelmet érdemel különösen azért is, mert maga az imádkozó író, aki már számos építő erejű könyvvel ajándékozta meg egyházunkat, ezt a könyvét „a legkedvesebb könyvének“ nevezi. Ez azt jelenti, hogy valóban nagy szeretettel írta meg az imádságait, amelyek igazi szívügyét képezik s amelyekben lelke legjavát és legdrágább kincseit viszi hívei elé. „Mint imádság gyakorlásában jártasabb testvér kívánok odaállni református testvéreim mellé és akkor, amikor saját érzéseik Isten elé vitelére nehezen találják meg az alkalmas szót, imakönyvvel segítségükre óhajtok lenni. Az utat kívánom mutatni, az imádságnak Isten felé vezető útjait. Ennyi szolgálatot tud tenni a hívő ember Istent kereső testvérének. A többi azután a Szentlélek-Isten ajándéka, aki véghez viszi a nagy csodát, megcselekszi, hogy a békesség után vágyakozó lélek találkozhatik és megnyugodhatik jóságos Istenében, nyerhet Istentől kegyelmet kegyelemre.“ — Meg vagyunk győződve, hogy püspökünk imádságos könyve áldott eszközt lesz a Szentlélek-Isten kezében, hogy sok szívet fog megnyitni és sok lélek szemét fogja oda irányítani a Krisztusban magát kijelentő Úristen atyai orcájára. Bizonyára áldott segítség lesz arra, hogy sokakat rásegítsen a lélek ama „lélekzetvételeire, amely nélkül az Istentől teremtett lélek éppen úgy nem tud élni, mint a szervezet a külső lélekzetvétele nélkül.

A könyv belső szerkesztésénél, tiszta evangéliumi nyelvével fogva alkalmas arra, hogy minden imádkozó léleknek szolgálatot tegyen és megnyissa a lélek rejtett mélységeit és szót adjon a kimondhatatlan lélek-rejtélyek kimondására.

Köszönjük meg az imádkozó püspöknek azt a szolgálatot, amelyet könyve írásával és kibocsátásával végzett minden imádkozó keresztyén lélek javára.

T. S.

A könyv megrendelhető az Erd. Református Egyházkerület Iratkeresztése (Cluj, Sir. Bratlanu 51.) útján. Ára fekete egész vászonkötésben 80 L., vagy színes vászonkötésben 90 Lei.

A pünkösti térítés.

Az első pünköst történetének hatását azzal a külső eseménnyel szoktuk mérni, hogy az apostolok beszédére, elsősorban a Péter prédikációja nyomán mintegy három-ezer lélek tért meg, kereszttelkedett meg és csatlakozott az apostolokhoz.

Péter apostol prédikációját így fejezte be: „Térjtek meg és kereszttelkedjtek meg mindnyájan a Jézus Krisztusnak nevében, a bűnök bocsánatjára; és vesztitek a Szent Lélek ajándékát. Mert néktek lett az ígélet és a ti gyermekeiteknek, és mindazoknak, kik messze vannak, valakiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk.“ (Csel. 2: 38—39.) És ugyanott azt olvassuk, hogy sok egyéb beszéddel is buzgón kéri és inti vala őket, és akik hallották „örömet vevék az ő beszédét“.

Ezekből a hiteles bizonyoságtételekből világosan láthatjuk és megismerhetjük az „apostoli térítés“ alapelveit és módszerét. Az első az, hogy az apostolok először nem téríteni akarnak, hanem megtérésre intenek. Arra a nagy visszatérésre, hogy az az út, amelyen haladunk, nem az igazi életnek az útja, hogy ez az út romlásba és kárhozatba visz. Vissza kell hát térnünk, hogy rálépjünk a igazi útra, amely új életre és üdvösségre vezet. Ez a visszatérés nem más, mint annak felismerése, hogy a világgal való sokféle megalkuvás után dönteni kell a nagy vagy-vagy kérdése elé kell állanunk. Le kell mondanunk arról, hogy az életet úgy nézzük, hogy így is, úgy is lehetséges, hogy egy kicsit a vilg szellemének és egy kicsit, megfelelő mértékkel, az Istennek is éljünk. Vagy-vagy és nem így is, úgy is, a mind-mind, mind az Istennek, mind a Sátánnak, életfelfogás szerint szabad és kell élnünk, hanem vagy az Istennek egészen, minden feltétel és korlátozás nélkül, vagy pedig akkor lemondani az Istenről és elveszni a bűn és a halál torkában. A második pedig az, hogy kérjük Istentől és megnyerjük Krisztus által bűneink bocsánatát. Élet és üdvösség csak ott van — mondja Luther kis kátéja — ahol bűnbocsánat van. Napfényes, békességes élet csak ott van, ahol a bűnbocsánat bizonyosságának napja tölti be életünket és szívünket. Élet csak ott van, ahol boldogan vallom, hogy az Úristen megbocsátotta az én bűneimet és megszentelt, atyai szível néz redm. Ezt követeli a megkeresztelkedés és a csatlakozás.

És végül „az apostoli térítés“ módszeréhez hozzátartozik, hogy, akik hallják az Isten igéjét, azt örömmel vegyék. Töltse be az igazság ismeretének öröme a lelket, hogy valóban megteljesedett, hívő, reménykedő szívvel álljunk oda és így fogadjuk a ránk hulló keresztvíz cseppjeit, mint a büntisztító kegyelem májusi esőjét.

A térítés evangéliumi értelemben tulajdonképpen a misszió, amely Krisztus parancsán nyugszik: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Átyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek; és imé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.“ (Mt. 28: 19—20.)

A római egyház a missziói parancsot évszázadokon át, Augustinus nyomán, a nagy vacsoráról szóló példázat értelmében vette és ennek alapján alkalmazta a hit kényszer elvét. A példázattal úr mondá az ő szolgájának: „Eredj el az utakra és a sövényekhez, és kényszeríts bejöni mindenkit, hogy megteljen az én házam.“ (Lk. 14: 23.) Cogite intrare! — hangzott évszázadokon át a pápai parancs és hangzik ma is. A pápai kizdrólagosság elvének fogva csak egy egyház van, ez a római katolikus egyház, tehát a hitnek, igazságnak csak egy alakja van: a római egyház dogmája.

Ennek a nyomában halad ma is világszerte az ú. n. térítő munka. Ezt az elvet vették át más, nem római katolikus egyházak is és kísérik meg a térítést. Egy nemrégiben megjelent unitárius munka hangoztatja, hogy eljött az unitárius misszió ideje is. Az egyházak öntudatra ébredésének idejében egészen természetesen tartjuk, hogy mindenik egyházban felébredt ez a terjeszkedő hajlam.

Egyet azonban nem szabad elfelejtenünk, ha súlyt helyezünk az egyház „keresztvény“ jelzőjére. Azt, hogy azok a módszerek, amelyekkel a térítés terén az utóbbi időben találkozunk, azok nem apostoli módszerek és nem felelnek meg azoknak a követelményeknek, amelyek fentebb megállapítottunk. A misszió követelménye ugyanis először az Istenhez való térés, a bűnbánatra jutás és a bűnbocsánat megnyerése és mindenekelőtt az Isten igéjének szakadatlan hirdetése. Nem misszió például az, amely az utóbbi időben gyakorlattá kezd lenni s amelyet az emberi gyöngeségeket ragadja meg és azokat használja ki. Ha megbomlik a jó békeesség egy gyülekezetben, ha szembe kerül a hívek egy része az illető egyház törvényes rendjével, vagy az igazságot védelmező lelkipásztorával, ilyen helyen nem lehet és nem szabad térítő munkát végezni. Az az egyház, amely az ilyen alkalmakat használja ki a saját terjeszkedésére, az nem missziót, hanem erkölcsi rontást végez. Az ilyen térítgetés nem misszió, hanem a misszió megcsúfolása, mert nemcsak az evangéliumi paraccsal és az apostoli térítés igazságalval ellen-

kezik, hanem ellenkezik a tisztesség erkölcsi követelményével is. Különbözik is, az ilyen zavarosban elhalászott hívek, akik sem meg nem tértek, sem bűnbocsánatra nem ébredtek, sem örömet nem hallgattak egyetlen evangéliumi szót sem s akik csak a harag, a gyűlölet és elfogultság befolyása alatt engedték magukat „megtérítettetni“, ezek csak a statisztikát fogják gyarapítani, de nem a Krisztus seregét.

A keresztvény egyházak előtt elsősorban nem a keresztvény egyházak képezik a missziói mezőt, hanem a nem keresztvény népek milliói és milliói. A missziói parancs azoknak a tanítványok és megtérését sürgeti, akik még nem keresztelkedtek meg, akik nem ismerik Krisztust és az ő evangéliumát. Vagy pedig azokat, akik ugyan megkeresztelkedtek, de csak névleg keresztvények, de ezt a belső missziót mindenik egyháznak magának kell folytatnia a saját hível között. Ezt így értelmezzük mi, evangélium szerint reformált keresztvények. Akik nem így értelmezik, akik tehát mindendron hódítani akarnak más egyházak hível között, jól van, hódítsanak, de ne a zavarosban való halászattal, hanem hitbeli erejükkel, Isten Lelkétől ihletett és meggazdagodott szellemi fölényükkel, fennragyogó igazságuk hatalmával, egyszóval azzal a lenyűgöző hatalommal, amellyel az apostolok a zsidók közé mentek, vagy amellyel a reformátorok küzdöttek és győztek.

Mi, reformátusok és általában mi, protestáns keresztvények azonban maradjunk meg minden körülmények között az evangéliumi missziói parancs mellett s ne az legyen a törekvésünk, hogy egyházunk statisztikáját mindenron növeljük, hanem tartsuk meg a hitben, a szeretet közösségében azokat, akiknek gondját Isten mi rednk bizta s vezessük azokat a Lélek által Krisztushoz, hogy önként rendeljék alá magukat Krisztus uralmának.

Igy kell értelmeznünk a pünkösti térítést, hogy fenntartsuk és erősítsük a magunk és más egyházak tagjai között is a „szerelem kötelékét“.

TAVASZY SÁNDOR.

Budapest utcái mindig tele vannak falragasszal. Egyik mozt ajánl, másik footballmérkőzést, a harmadik valamilyen szeszes italt. Moztanában egy szokatlan falragasz tűnik fel a falragaszok zagyva rengetegében. A szöveg ez: „Az élő Krisztus hív téged.“ Stewart skót evangélista ugyanis evangélizációt tartott a fővárosban. Igen, az élő Krisztus mindenkit hív. Nemcsak most, hanem minden időben. Nemcsak Budapesten, hanem mindenütt.

A német belügyminiszter a reformáció bölcsőjét, Wittenberget hivatalosan: Wittenberg-Lutherstadtnak nevezte el.

Az ózdi gyülekezet leányok számára konfirmációi ajándéknak alkalmas, nyakban hordható ezüst érmet adott ki.

„IGY SZÓL AZ ÚR“

A pünköst utáni élet.

Mt. 28 : 19/a.

Pünköst legnagyobb áldása Isten Lelkének a világra való kiáradása, mikor Isten a maga kiválasztó kegyelmét, a kettős tüzes nyelvek értelemfeletti beszédjével adja tudtul az embernek. Szentlelke és Igéje által így gyűjti Istenfia az Egyház tagjainak seregét időtlen idők óta, hogy aztán azokat, akiket elhív, megigazítsa és megszentelje és „akkor elküldje a maga ügyének szolgálatára: „elmenvén tegyetek...”

Igazán *cselekvő* keresztyén életéről tehát csak pünköst után beszélhetünk. A pünköst előtti keresztyén életből hiányzik a nemes értelemben vett aktivitás. Maguk a tanítványok is addig inkább csak álmélkodó, lelkesedő, szomorkodó vagy rettegő szívű tanítványok voltak s még a köziklahitú Péter is gyávának bizonyult a döntő percekben.

Ezért helyesen kell látnunk, hogy az igazi keresztyén életfolytatás alapfeltétele a pünkösti Lélek vétele. Pünköst nélkül lehet csodálkozni

a karácsonyi fényen, lelkesedni a virágvasárnap napi hozsánnával az ünnepi alkalmakon, szomorkodni, böjtölni és gyászolni a nagypénteki keresztfá előtt és a nagyszombati ravatal mellett, álmélkodni a húsvéti üres sir előtt, de tenni érte valamit csak *Lélek* által lehet. Pünköstig féltő és remegő szívű tanítványok voltak, pünköst után bizonyágtevők és mártírok. Isten azokkal építi fel az Ő országát, akik vették a Léleknek ajándékát. E Lélek nélkül idegen reám nézve az egész világ, „mert természet szerint hajlandó vagyok Isten és felebarátaim gyűlölésére.”

Mert jót tenni azzal, ki, tudjuk, nem lesz hálás, szeretni azt, aki nem viszonzozza, könnyörültni valakin, kihez e világ szerint semmi közöm — szóval *szolgálni* az ellenérték reménye nélkül, csak a Lélek ereje által lehetséges. Ezen fundamentumon épül fel a lelkipásztorok, diakonisszák, a szolgálatra elválasztott minden hivatalosak és nem hivatalosak munkája.

Isten keresi a munkásokat Lelke és Igéje által az egész nemzetiségből s akire rátalál, munkatársává teszi. Imádkozzunk és várjuk a pünkösti Lélek zúgását, hogy tehetetlenségünket feloldja, életünket meggazdagítsa és szolgálatára képessé téve, elfogadja. *Gazda Lajos.*

Egyházközségünk története érdekében.

Mostanában ismételen is volt alkalmam lapozgatni könyvekben, amik az u. n. falukutatás mozgalom gyümölcsjeképpen jelentek meg. Ez a falukutatás mozgalma céljával tüzte ki, hogy vizsgálja meg sorra a falu életét, kiterjeszkedve történetére keletkezésétől kezdve, mutassa ki lakóinak hovatarozását faji, nyelvi, vallási tekintetben, vizsgálja meg s e vizsgálat alapján mutassa be a lakosság életmódját, úgy anyagi, mint szellemi életét, uralkodó szokásokat, a családi és társadalmi életet, a nyilvánvaló és titkosan pusztító bűnöket stb. stb. Ezeknek a vizsgálatoknak az alapján azután célja, kövendő például állítani oda másoknak, ahol jót, elismerésre méltót talált, viszont reámutatni a módokra és eszközökre, amiknek segítségével a felderített bajokat, fogyatkozásokat orvosolni kell és lehet. Hát ez a vállalkozás kétségen kívül dicséretes, tiszteletreméltó, ha kellő előtanulmány alapján, képes a dolgok mélyére tekinteni, ha józan értelemmel, helyes ítélőképességgel és mindenekfelett nemes, jó indulattal, jó szándékkal és legfőképpen az igazság szeretével történik. — És ha valaha, most igazán szükség van az ilyen munkára, hogy a nagy közönség helyesen tájékozódjék a magyar falvak népéről, a magyar falvak lakóinak életéről, a magyar falvak földművelő, u. n. paraszt (a paraszt szót nem erkölcsi jelentésében, hanem foglalkozást, a földművelést értve alatta) la-

kóiról, mert aki figyelemmel kísérte és kísérni bizonyos körök irásait, akiknek magyar nyelvünk csak hitvány elmetermékük kifejezésére, különösen szinpadi termékeit ennek az irányzatnak, megállapíthatta, amint én fájdalommal szívvvel megállapítottam, hogy magyar falvaink földműveseit, a magyar parasztot úgy mutatják be, mint szellemileg, erkölcsileg a legalacsonyabb színvonalon találtatott individuumot a pesti lipótvárosi intellektuel parkettáncos, futballhős bankfiú mellett.

A falukutatás mozgalma, törekvése, mondom, dicséretes és tiszteletreméltó, az előbbmondott feltételek mellett, ám lehet káros és veszedelmes is, ha a mondott feltételeknek nem felel meg, ha megfelelő előkészület nélkül, pusztán akarnoksággal, feltűnési, szereplési viselkedésből, okvetlenkedésből végzi valaki és mindenekfelett, ha az igazságszeretet hiányával. Ilyenkor, mondom, káros és veszedelmes lehet és elsodorja a falut a munka szerzőjével együtt.

Egyébként a magyar falunak mesteri rajzát megtalálhatjuk igazi vérbeli magyar íróink szépirodalmi műveiben, egy Baksay Sándornak, Gárdonyi Gézának, Móricz Zsigmondnak elbeszéléseiben, regényeiben vagy a színműirodalom művelőinél: Tóth Ede, Zilahi Lajos népszínműveiben. Igaz, ezekben nincsenek statisztikai táblázatok, nincsenek fényképek az ezekben talált képe a falunak a falukutatás munkái mellett

olyan, mint egy-egy mesteri művészi festmény egy fénykép mellett.

A falukutatás munkájához hasonló törekvés már nem új keletű a mi református egyházunkban, régen munkába vettük ezt. Csaknem minden valamire való lelkipásztorunk kötelességének tartotta a rendelkezésére álló eszközök, források igénybevételével megírni egyházközsége történetét, megrajzolni egyházközsége életét. E munkák írói mindnyájan érezték Szilágyi Ferenc történetírónk szavainak igazságát s egyben intelmét: „*Vallásunk szabadgyakorlatát életünk sok aldozattal vásároltuk meg, számos könnyei vannak az elhunyt emberi nyomoknak száradva azon jókra, melyeknek mi birtokában vagyunk. Ezt előnkbe tartani az emlékezet tükrében, hogy az elmúltat becsülni, a jövőre boldogságot tehetségünk szerint munkálni tanuljunk, emberhez illő cél azelőtt, aki testvéri szeretettel öleli át az emberiséget s a mindenség Atyját ezen gondolatban tiszteli.*” Ennek az intelemnek, kívánalomnak eleget teendő, egész sora jelent meg részint folyóiratokban, részint önálló füzetekben, könyvekben az ú. n. monográfiáknak. Ugyanezt fejezik ki Zoványi Jenő, a minden tévedései mellett is nagytekintélyű történet-tudósa református egyházunk egyik Prot. Szemlében megjelent cikkében: „*A magyar protestánsizmus történetének tudománya számos új ismerettel, de számos új felfogással is gyarapodott közelebből, amelyek mind tágabb körben fognak világosságot deríteni a múltnak még homályban levő részleteire. A leltárt nemzedékek sok dicsősége és szenvedése méltán elvárhatja, hogy az utókor akár háládatosságból, akár tudományszombjából kellő érdeklődéssel forduljon feléje s mindazt törekedjék belőle felderíteni, amiből akár okulást, akár lelkesedést, akár szent elhatározást meríthet úgy a hivatalos egyház, mint a nagyközönség.*” Ezeknek az intelmeknek s kívánalmaknak eleget teendő egész hosszú sora jelent meg az egyházközségek történetének folyóiratokban vagy önálló füzetekben, könyvekben. Fájdalom, a mi „kincses” városunknak, — egyházkerületünk legnagyobb és vezető városának mindezideig hiába jvartuk református egyháza történetének megjelenését. Jelent ugyan meg mintegy kísérletül két rövid kis munkácska, az egyik az imént említett Szilágyi Ferenc kollegiumi tanár 46 lapra terjedő könyve: „*A k. evangelico-reformata eklézsia történetei hiteles kútfőkből egybeszedve*” címmel. E kis művet szerzője az ujonnan épülő külső templom fundamentumába az emlékirás letétele „alkalmatosságára” október 3-án kiadta 1829-ben. A másik munka az egyházkerület 1869—1870-ik évi Névkönyvéhez csatolva jelent meg egyházközségünk költő-papjának, Szász Gerőnek tollából, aki munkájának a szerény „vázlat” nevet adta és csakugyan alig valamivel terjedelmesebb, mint a Szilágyi Ferencé.

Egyházközségünk érezve kötelességét a küz-

delmes és egyben dicsőséges múlttal szemben és pótolandó mulasztását, 1921-ben megbízást adott egyházközségünk történetében értékes szolgálatot teli a Herepei ároni család szép készségű fiának, Herepei János tanárnak az egyházközség története megírására. Herepei János nagy buzgalommal és teljes hozzáértéssel hozzá is látott a munkához, azonban másnemű elfoglaltsága miatt egyelőre jórésben az adatgyűjtésnél maradt. Tájékozódva az ügy állása felől, mint ennek a városnak szülötte, mint az egyházközségnek gyermekkorától fogva nemcsak szemléltője, de habár más hivatalában az egyháznak egyik munkása, megragadott a gondolat nyugdíjba menetelem után és még inkább, mikor egyházközségem a főgondnoki állással tisztelt meg, hogy avagy nem tehetnék-e valamelyes szolgálatot ebben a dologban egyházközségemnek és Vásárhelyi János püspöknek, abban az időben az egyházközség papjának biztatására, lapjában, a Reformátusok lapjában egy cikksorozatot kezdettem: „*Feljegyzések egyházközségünk múltjából tanulságul a jelennek*” címmel, amely cikksorozat immár Isten kegyelméből a 39 ik számánál tart és melyben a XVI-ik század utolsó éveinél járok.

Most aztán hadd térek rá tárgyamra, amiért ezeket a sorokat irtam. Egy kérésem lenne a lapok t. olvasó közönségéhez. A mi életünk esztendejének napjai a kegyelmes Isten hatalmában vannak. Hiabár töretlen buzgósággal, odaadással láttam a munkához, azonban állandóan érzem, látom, áthaladva túl a hetven évet: „ars longa vita brevis est. Rövid bizony az élet teendőink sokaságához mérten, aminek elvégzésére magamat szántam. Azért arra kérem református testvéreimet, akiknek szívének fekszik ez az ügy, segítenének munkámban azzal, ha találhatnék birtokukban egyházközségünk életére értékesebb adat, pl. családi feljegyzések, juttassák el testvéri indulatból hozzám, mert hogy Szilágyi Ferenc szavaival éljek: „*a múlt példával a mostani időt serkenteni nem szükségfelett való.*” Tárkányi György.

Balogh Elemér, pozsonyi református püspök elhunytáról az előző számunkban adtuk hírt. Most bontották fel a végrendeletét. Ebben úgy rendelkezett, hogy az ötven éven át gyűjtött hatalmas könyvtára Magyarországra kerüljön. 25.000 kötetből álló könyvtárát két csoportra osztotta. Egyik csoportba az újabb kiadású egyházi könyveket sorolta fel és ezeket a losonci református teológiára hagyta. A második csoportban közel 21.000 könyvet foglalt össze és ezt a ritkaságokban gazdag kollekciónak muszáj értékű részét alkotja, a Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzeti Múzeum és a református Ráday-könyvtár között osztotta meg. Könyveiből a debreceni és pápai református kollégiumokra is értékes darabokat hagyott. Ily módon könyvtárából a világ bibliofiljei által is nyitvántartott, ritka kodexeket a magyar tudományos intézmények fogják kapni.

Kecskeméthy István, mint belmisszionárius.

Ez a szó: belmisszió, amit lépten-nyomon használunk, aminek végzésére egyházunknak hivatalos szervei vannak, amit ma olyan egyházi tevékenységnek tekintünk, amely az egyház lényegével van szoros kapcsolatban s amelyet ha elhagynánk, az egyház önmagát tagadná meg, — abban az időben, amikor Kecskeméthy István idejött, még alig volt ismerős néhány ember előtt. Ha átolvassuk azokat az írásokat, amelyek a Kecskeméthy itteni munkája nyomán kavardott vihar gyanánt láttak napvilágot az itteni egyházi lapokban, főleg a Szász Gerő által szerkesztett Protestáns Közlöny hasábjain, alig is találkozunk ezzel a szóval, inkább ilyenekkel, mint „evangélizáció”, „evangéliumi szövetség”, mert ezek voltak azok a szavak, amelyek az egész munka és az egész irány itt nevet kapott. Olyan kérdések, amelyek ma mindennapiak, vallásos esélyek, bibliaórák, lelkipásztori látogatás stb., amelyeknek jogosultságát és fontosságát ma senki sem vonja kétségbe, akkor mind úgy tünnek fel az egyházi közvélemény előtt, mint átkos újítások, amelyek alapjaiban dssák alá az egyház multját, a protestáns szabadelvűséget, a kálvinista egyszerűséget s hitünk ki-próbált alapjait. Hogy ma másképp nézzük őket — bizony még olyanok is, akik abban a harcban részt-vették — abban sok része van a Kecskeméthy munká-jának.

Az 1890-es évek elején indult meg ez a mozgalom Budapesten, Szabó Aladárr, akkor theol. tanár kezde-ményezésére, aki erre az indítást a skóciai és német-oroszági tanulmányútfairól hozta. Németországban és részben Svájcban, az akkori liberális sőt racionalista theol. tudományossággal ellentétben álló és a racioná-lizmus és — másutt — az orthodoxia hatása alatt álló egyházzal ellentétbe került és a Wichern-féle mozga-lomra támaszkodó és abból kiindult „közösségi” moz-galmak táplálták a belmisszió gondolatát, azzal az alapgondolattal, hogy a személyes megtérés útján az evangélium, a Krisztus megváltó hatalma alá került lelkeknek köteleességük missziót végezni azokon, akik a megtérésen még nem mentek át. Skóciában, a Skót Szabad Egyháznak még akkor az általmegyházzal szem-bent élénkebb harca hozott elevenebb életet az ottani egyházba s lobbantotta lángra az ott tanult theologiai hallgatókban azt a gondolatot, hogy az egyháznak ele-vennek, tettekben megnyilvánulónak kell lennie. Maga ez is gyarazza, hogy honnan jöttek azok a kifeje-zések, melyek a magyar belmisszió első korszakában mindkét oldalon folytonosan hallhatók, sőt még most is gyakran előkerülnek. Mert ez az evangélizációra való törekvés a mi egyházunkban sem találkozott szives fo-gadtatással. A magyar ref. egyház akkor, vagy tradi-cionális, orthodox, vagy, mint a mi kerületünkben, racionalista, liberális felfogást vallott magdénok, mind-kettő irtózott a belmisszió ilyen felfogásától. Ilyen kö-rülmények között lett Kecskeméthy ennek az iránynak harcos híve, kezdeményezője és előharcosa itt a Theol. Fakultáson is.

Nem lehet részletesen ismertetni azt a harcot, amely a Kecskeméthy itteni működése nyomán kezdődött, amely működése részben abból állott, hogy szerkesztette az Evangéliumi Szövetség lapját, a „Kis Tükör“-t, részben abból, hogy vallásos estélyeket, bibliaórákat, az alsó-városi körben egy házban vasárnap délután biblíamag-yarázatokat tartottak. A Protestáns Közlöny, főképen ennek szerkesztője, Szász Gerő akkori itteni lelkész és egyházkerületi főjegyző volt ennek a harcnak kezde-ményezője. A támadások főként csak Kecskeméthy ellen irányultak, bár nemcsak maga vett részt a munkában, hanem határozottan rokonszenveztek vele Kenessey Béla és Pokoly József is, míg Nagy Károly Langnak a piétizmusról szóló tanulmánya lefordításával járult hozzá a kérdés tisztázásához. El kell ismerni, hogy a támadás, amiben Kecskeméthy résztvett, sokszor durva és útszéli hangon volt írva, hogy abban több,

kevesebb heveséggel résztvett az egész egyházkerület papsága, a püspök, Szász Domokos csodálatos higgadt-sággal és tárgyilagossággal próbálta a helyzetet meg-oldani. A Kecskeméthy és az egész mozgalom ellen fel-hozott vádak: hogy alássa a papság és egyház tekin-télyét, hogy szeltáskodást terjeszt, hogy divatra épít, hogy képmutatásra nevel s az a heveség, ahogyan ezeket előadták, elképzelhetővé teszi, hogy következménye a Kecskeméthy teljes elszigetelése lett, legalább is egy időre, bár másik oldalon az is, hogy Szász Gerő lapja megszűnt hivatalos egyházi lap lenni s így véglegesen megszűnt.

Most visszanezve az egészre, megállapíthatjuk, hogy a legnagyobb baj ott volt, hogy ezt az egész kérdést nem nézték egyik oldalon sem tudományos theologiai szemmel, holott így ez a harc sokkal több konkrét hasznot hozott volna az egyháznak. Az egyházi hiva-talos felfogás száraz racionálizmusával, mint egy ki-alakult formával találta magát szembe a mozgalom, amelynek viszont tud. theol. alapjai nem voltak kidol-gozva, sőt amely az akkori tud. theologiával határo-zottan szembe is helyezkedett. Sőt a Kecskeméthy hatá-rozott egyénisége, eredetisége egyenesen lehetetlenné is tette számára egy theol. rendszerbe való bekapcsolódást, ami pedig ez esetben a harcot kevésbé személyessé, elvibbé, az egyház egyetemére hasznosabbá és az ügyre nézve is döntőbbé tette volna. Így az történt, hogy az egyházmegegyék tömeges ellennyilatkozatai dacára is, a mozgalomé lett — sok keserűség után mindkét részről — a diadal, legalább gyakorlatilag, mert mind többen csatlakoztak melléje. Kecskeméthy tehát nyert is és vesztett is. Nyert abban, hogy az ügy ismeretté vált, de vesztett a maga személyére nézve.

A belmisszió kérdéséhez azután az új egyházkerü-let hivatalos lap szerkesztője, Molnár Albert szót hozzá, megpróbálva megadni a tudományos alapokat, de két-ségtelenül annak a harcnak a kapcsán, ami a Kecse-méthy itteni munkájával felmerült. Közben a theol. gondolkodás is súlyos változásokon megy át, kialakul az ú. n. modern theologia, amely az egyházat munkás-közösségnek akarja tekinteni s bár a belmisszió moz-galom alapjául szolgáló orthodox piétizmussal ellen-tétben áll, elfogadja magának a munkának a figyel-meztetését. Ez egyházunk belm. történetének második korszaka, mikor különösen Ravasz László és vezetése alatt a theol. ifjúság kezdett ezen a téren munkához. Ez az 1900-as évek elején történik, kb. egy évtizeddel azután, hogy Kecskeméthy a maga harcot megvívta. Itt már az egyház részéről sokkal kevesebb ellendállással találkozunk, a történetek elkészítették a talajt a mun-kára. Bizonyos, hogy ezt a kezdeményezést sem tekin-teltjük olyannak, amikor az egyház egyeteme hiva-talosan állást foglalt volna a belmisszió munka kérdé-sében, bár sokan az akkori lelkészemzedékből távoztak a theológiáról úgy, hogy az ott meglatott munkát foly-tatták a gyülekezetben. Ezen munka mellett a Kecse-méthy által kezdeményezett csoportok hol az egyház kebelén belül, hol az egyház mellett végeznek munkát és alakulnak meg. Az egyházkerületünkben feltépett ezen második munkakorszak eivi alapjaiban már nem kapcsolódik szorosan a Kecskeméthy-féle kezdeménye-zéshez, közvetlen indítást az Evangéliumi Diákszövet-séggel való kapcsolat és Mott Jánosnak 1909-ben inté-zetünknek tett látogatása adott.

Az egyház belmissziói munkára vonatkozó állás-foglalásának harmadik fázisa az 1920-as évek elejére esik. Ebben az időben a theologiai felfogás nagy vál-tozáson megy át. A modern theologia hanyatlását elő-ször egy határozott rendszer nélküli építő irány, majd később a dialektikai theologia rendszerre pótolja s ez lépezi azt a tudományos keretet, amelyben az egyház munkája megindul. Míg a Kecskeméthy-féle harcban mindkét oldalon hiányzott a kérdések tudományos tisztázására való lehetőség, ekkor a munka vezetői első-

sorban erre a tisztázásra fordítanak gondot. Egymás után jelennek meg cikkek és tanulmányok, amelyek, amellet, hogy az evangélium hirdetésének mindenekfeletti kötelezettségét hirdetik az egyház életében, tisztázni próbálják a gyermekek, ifjúság, felnőttek közti munka alapját és módszereit. Ezt a törekvést előnyösen segíti elő az egyház azon közhangulata, mely a világhangulattal is megegyezik s amely az egyház figyelmét a lelki feladatok, Isten ígéje tiszta hirdetése, a lelki-gondozás felé irányítja. Ez a mozgalom sem ment természetesen harc nélkül s ebben a harcban ugyanazok az ellenvetések hangzottak el, amelyek negyven évvel ezelőtt Kecskeméthyt támadták: a külföldről importált-ság, az egyháziatlanság, a protestáns szabadság megtagadásának stb. vádja. Egy nagy különbség van azonban a kettő között s ez az, hogy míg a Kecskeméthy munkáját az egyház egyeteme mindig magától idegennek tekintette, az 1920-as években megindult munkát maga az egyház hivatalosan veszi védelmébe s ismeri el a magáénak. Érdekes, hogy az itt támadt vitában nemcsak az egyházban még mindig jelentős súlyt képviselő racionalista és liberális szellem támad a munka ellen, hanem a régi evangéliumi munka képviselői részéről sem mindig nézik jó szemmel az egyház munkáját, félnek a „hivatalosan“ végzett belmissziótól s bár ez súlyosabb világra nem vezet, vezet egy bizonyos elzárkózásra a munka elől olyanok részéről, akik

a régi belmissziói munka táborához tartoznak.

Ha végigtekintünk ezeken, először is azt látjuk, hogyan használta fel Isten Kecskeméthy Istvánt arra, hogy egyházunk életében a megújulás szükségére figyelmeztessen. Lehet, hogy ennek a folyamatnak nem minden része kapcsolódott az ő nevéhez, de kétségtelen, hogy az a harc, amit az első időkben megvívott, döntő jelentőségű volt az egész ügy kimenetelére nézve. Ma már nem tekinthetjük ezt a harcot tisztán személyes küzdelemnek, bár személyeskedés mindkét oldalon előfordult benne, ma már látjuk, hogy őt is és ellenfeleit is sokkal mélyebben, az egyház és az evangélium ügye iránti féltő szeretet emésztette. Ezért Kecskeméthy István neve elválaszthatatlanul összeforrott egyházunk újabbkori történetével. Másodszor azonban látjuk, hogy Isten sokszor még a látszólagos bukásokon keresztül is úgy vezet a maga ügyét, hogy az diadalmaszkodjék. Az egyházban nem emberek győznek és nem is emberek kell, hogy győzzenek, hanem Isten s reményelhetjük, hogy Isten mindig is győz a maga egyházában velünk is, de ellenünk is. Végül figyelmeztet bennünket ez arra, hogy semminemű akadálynak nem szabad bennünket visszaretenteni attól, hogy az egyház munkájában csak Isten ügyét nézzük és csak azt akarjuk szolgálni. Ma különösen, a személyes lelki életnek és személyes bizonyosságátételnek olyan szüksége és alkalmai nyílnak az egyház életében, amelyeket fel kell használnunk. I. L.

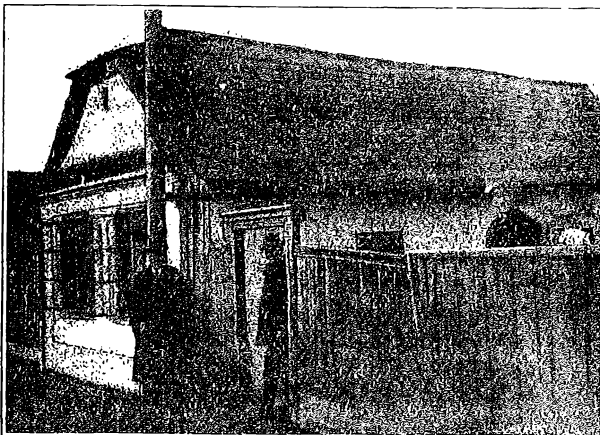
Kecskeméthy István gyülekezetszervező munkája.

Csak kevesen tudták róla, hogy milyen kiváló szervező egyéniség. Igaz, hogy sehol sem volt ott, ahol kereteket állítottak fel, tisztikarokat választottak, alapszabályokat fektettek le, az ő szervező munkája nem ilyenekből állott. Mert ő nem is szervezett, körülötte szerveződött az élet. Így volt ez abban a gyülekezetben is, mely számára a legkedvesebb volt egész szolgálati ideje alatt. Mint egészen fiatal tanár, 1897. év tavaszán jelent meg először a Greblei-ucca 12. szám alatt levő imaházban, az áldott emlékeztető „Turgyán néni“ vendégszerető házában, hogy az ott összegyűlt 20—25, igére szomjas léleknek hirdesse az örömmüzenetet. Attól a perctől kezdve szívébe zárta ezt a kis gyülekezetet. Levette a gondot az akkori belvárosi lelkész válláról s hat esztendőn át maga járt ki vasár-

naponként oda hűséges élettársával együtt, aki kántora lett férje mellett e kis gyülekezetnek. Így lett a professzor gyülekezetszervező pásztor a egy kis seregnek, mely létszámban is olyan szépen gyarapodott, hogy egy pár év múlva már szűk volt Turgyán néni kis szobája s nagyobb imaházról kellett gondoskodni.

S míg mások buzgón fáradoznak, hogy az egyházköztség megvehesse a jelenlegi templomkertet, hogy az azon levő öreg kastélyban, tágas imaházban gyűlhessen össze ez a kis sereg, addig Kecskeméthy István csak hirdeti az Igét. Nem szól bele a telek-nézésbe, vásárlásba, építetésbe, ő csak jár ki hűségesen vasárnaponként s hirdeti az Isten örömmüzenetét. És ezt azért hangsúlyozzuk, mert legjellemzőbb vonása Kecskeméthy István gyülekezetszervező munkájának, hogy „csak“ igehirdetéssel szervezett. Tudta jól, hogy az Isten ígéje és Szentlelke által vezetett sereg élete majd megteremti a szükséges kereteket, de csakis az Ige és Lélek által. Ezért minden alkalmat felhasznál arra, hogy igehirdetése által a Szentlélek ereje megteremtse a a gyülekezeti életéhez szükséges hívő lelkületet. Ezért volt jó neki a legegyszerűbb kis szoba is, mikor evangéliumot hirdetett és szíveket toborzott az Isten számára.

Amikor szűk lett Turgyán néni áldott otthona, akkor átköltözött kis hívő seregével a Gazdasági Akadémia régi erdész lakába, a „bagolyvárba“ s onnan hozta át a gyülekezetet az új imaházba, melynek 1904. október 31-én történi felszentelése feledhetetlen ünnepé lett az életében. A kis mustármag milyen szépen növekedett, most már önálló parochiális körre

Az egykori imaház a Greblei-ucca 12. szám alatt.

lett a kis gyülekezet, mely a lelkészi szolgálataira állandó segédlelkészt kapott. Dr. Kecskeméthy István ezután is sokszor meglátogatta kedves hiveit, akik évtizedek múlva is ragaszkodó szeretettel emlegették.

Kecskeméthy István gyülekezetszervező szolgálata áldott bizonyágtétele amellelt, hogy akikre Isten reábizta az evangélium hirdetését, azok soha többet nem tehetnek Isten népéért, mint-hogy hirdetik ezt az örömmüzenetet. A szívből fakadó imádság és a hitből fakadó keresztyén élet szolgálata majd létrehozza mindazt, amire az Isten népének szüksége van. A hitben élő gyülekezetet soha sem kell félteni attól, hogy nem építi fel a maga templomát. Így volt ez a Kecskeméthy István gyülekezetében is, ahol az imaház felszentelésének tizedik évfordulóján, 1914 évben már a szép új templom felszentelésének áldott ünnepére gyűlnek össze a hivek.

Az 1914. évben felszentelt templom.

Látható nyomok, emlékoszlopok nem hirdetik ebben a gyülekezetben a Kecskeméthy István emlékezetét. Mindössze három sornyi feljegyzés van róla abban a 68 oldalas emlékönyvben, mely a templom felszentelésére készült el. Dr. Kecskeméthy István lelki arcának onásai belevésődtek e gyülekezet életébe s az lindulás négy évtizedes távlatából is fel-felcsillannak ez áldott vonások.

Lehet, hamar eljön az idő, mikor már senki sem fog beszélni róla ebben a gyülekezetben s után még a nevét is elfelejtik, de az Isten örömmüzenetét hirdetni fogják itt akkor is. S tudjuk, hogy Kecskeméthy István csak ezt karta.

Ott fenn, az Isten királyi széke előtt meg-

találja „Turgyán nénit“, „Nagy János bácsit“ és a többiekét mind, akik már elköltöztek e gyülekezet életének ez első zsenyéjéből.

„Örömmnek árja vesz majd ott körül,
sok ismert arcnak szívem úgy örül,
s ha rám mosolyog Megváltóm, Mesterem,
örök dicsőség lesz énnekem.“

Dedk Ferenc.

MEGHIVÓ

a nyári ifjúsági lelkigyakorlatokra.

Egyházunk ifjúsága számára a szokásos nyári konferenciánkat Căpuşul de Câmpion (Mureş-megye) rendezzük meg június 25-től június 29-ig.

A lelkigyakorlat helye Kabós Kálmán, földbírtokos Căpuşul de Câmpion tanyája, amely legjobban a Războieni—Târgu-Mureş-t vasútvonal mellett fekvő Iernu felől közelíthető meg. (8 km.)

A lelkigyakorlat megnyitása június 25-én reggel 1/29-kor, bezárása június 29-én este.

Szívesen látjuk egyházunk egész fiú ifjúságot és mindazokat a ref. vezetőköt, akik ifjúsági munkánk iránt érdeklődnek.

Napi ellátás 25 lej, ezenkívül minden résztvevő fizet 25 lej részvételi díjat. Jelentkezések s esetleges segély iránti kérések legkésőbb június 15-ig eszközzendők Z. Nagy Béla, utazótájkárnál és Bereczky Sándor teológusnál, Cluj, Calea Marechal Foch 38. (Református Teológia.)

A lelkigyakorlatok napirendje:

Június 25-én, szombaton: 1/29—9-ig Megnyitó áhítat. 9—10 Bibliára: A hit biztos ismeret. I. Kor. 2: 2—3. 1/211—12 Hit és sors. Előadás megbeszéléssel. 5—7 Falusi népünk erkölcsi élete. Előadás s megbeszélés. 8—9 A mezőség református egyháza. Előadás. 9—1/210 Imaóra.

Június 26-án, vasárnap: 9—10 Bibliára. A hit, mint bizalom. Ján. 16: 33. 11—12 Istentisztelet. 5—7 A lelkipásztor és az az értelmiség együttműködése. Előadás megbeszéléssel. 8—9 A keresztyénség felvétele. Előadás. 9—1/210 Imaóra.

Június 17-én, hétfőn: 9—10 Bibliára: A hit látás. I. Kor. 13: 9, 10, 12. — 1/211—12 A templomi igehirdetés. Előadás s megbeszélés. 5—7 Közép- és főiskolánk hatása környékünk keresztyén életére. Előadás megbeszéléssel. 8—9 A finn-ugor keresztyénség. Előadás. 9—1/210 Imaóra.

Június 28-án, kedden: 9—10 Bibliára. A hit cselekvés Jak. 2: 14—26. — 1/211—12 Hitépítés a belmisszió keresztyén. Előadás megbeszéléssel. 5—7 Szellemi életünk erkölcsi alapjai. Előadás megbeszéléssel. 8—9 A protestántsizmus Középeurópában. Előadás. — 9—1/210 Imaóra.

Június 29-én, szerdán: 9—10 Bibliára. A hit ajándéka: a győzelem. I. Ján. 5: 4—5. 1/211—12 Az egyéni keresztyén élet forrásai. 5—7 Európa és keresztyénség. Előadás. 8—9 Nagy Károly püspök. 9—10 Bevezető áhítat.

IDŐK SODRÁBAN

Az egyház jelene és jövője.

E cím alatt jelent meg 1937. folyamán a debreceni „Igazság és Élet” c. folyóirat 9 ik füzeteképen az a három előadás, melynek tárgya és szerzője mindenképen felkelti az öntudatos és egyházukat féltő reformátusok figyelmét. Az első két előadást Barth Károly, a Németországból elüldözött világhírű protestáns teológus tartotta magyarországi látogatása alkalmával; a harmadikat Révész Imre, a debreceni egyetem egyháztörténelmi tanára fejtette ki az Országos Ref. Theologus Szövetség 1936. évi debreceni konferenciáján. Mindhárom előadás az egyház és állam viszonyával foglalkozik s e viszony elvi meghatározása, jelenlegi és jövőbeli kialakulása az a kérdés, mely egy-egy előadásban megvilágítást nyert.

Az első előadásban Barth ismerteti az egyház és állam viszonyának elvi meghatározóit. A két valóság közti viszony elvileg háromféle lehet s ennek alapján lehet az egyházakat három csoportra osztani: *népegyház, szabad egyház és hitvalló egyház. Népegyházzal* (vagy nemzeti, illetve államegyházzal) *akkor van szó, mikor az állam vállalja és támogatja az egyházat, ez pedig feladatait az állammal való érdekközösségben, az állami célokkal való összhangban próbálja megvalósítani. Szabad egyház akkor áll elő, ha az állam az egyházat egy olyan magánvállalkozásnak tekinti, melyet nagyszámú állampolgár magáénak vall s mely az állami célokkal nem ellenkezik. Az állam eltűri ezt az egyházat, melynek célja: tagjainak vallásos szükségleteit és misziói buzgalmát ápolni. Hitvalló egyház viszont akkor keletkezik, mikor az állam az egyházat elnyomja, vagy olyasvalamit akar belőle formálni, ami az ő lényegétől különbözik. Az egyház ilyenkor azzal a kénytelenséggel áll szembe, hogy „inkább az Istennek engedelmessé válik, mint az embereknek.” Így bizonyosságot kell tennie arról, hogy csak lényegének megfelelően létezhetik, azaz megvállja hitét, hitvalló egyházzá lesz.*

Az itt felsorolt három forma közül mindenkinek megvan a maga előnye és veszedelem. A *fő dolog az, hogy bármelyikről is legyen szó, az egyház legyen és maradjon egyház, szentély e világ közepén, amelyben csak az egyetlen Urat imádják és tisztelik.* Továbbá az egyháznak a Szentírás alapján minden körülmények között *hirdetnie kell a rábizott üzenetet és láthatóvá kell lennie az emberhez szóló bizonyosságtevés által. Beszélnie kell a maga igazságáról a mai embernek, de nem az emberek szája szerinti.* Ez a főszabály, melynek alapján az egyháznak mérlegelnie kell az államtól, kívülről kapott ajánlatokat, hogy mi legyen: népegyház, szabad

egyház vagy hitvalló egyház. Egyik elől sem kell elzárkózni, hanem mindenik formát egyforma nyugalommal és „egyforma lelkiismeretességgel” kell mérlegelje.

Barth második előadása az egyház és állam mai viszonyát világítja meg a „*német egyházi harc egyetemes jelentősége*” c. alatt. Németországban az egyház 1933. óta súlyos belső megrázkódtatásokon megy keresztül. Küzdenie kell tévelygéssel, pogánysággal. *De mindenekfelett tisztázni kell viszonyát az új nemzeti szociálista állammal, amennyiben ez az állam úgy lépett fel, mint az egyedáruság birtokosa minden téren ezzel a nyíltan kimondott igényvel: „Én, az Úr, vagyok a te Istened, ne legyenek neked idegen isteneid én előttem.”*

A német egyházi harc ezért folyik. A nemzeti szociálista állam ezen ponton ütközött bele a maga korlátaiba. Éppen ezért a német egyházi harcnak politikai és kulturális jelentősége is van.

Egyetemes egyházi jelentősége elsősorban az, hogy figyelmezteti a hívő keresztyéneket: ma az evangéliumi keresztyén egyháznak léte, existenciája forog veszélyben. A világ megváltozott az utolsó évtizedekben. A mai időt a tömegben való gondolkodás a kemény és brutális parancsolás és engedelmesség jellemzi. Ez pedig az egész eddigi szabadság végét jelenti. Sokan örvendeztek ennek a fordulatnak. A német egyházi harc azonban azt mutatja, hogy akik ennek a fordulatnak örültek, azok nagyot csalódtak. Mert az új állam lényege szerint egyház is, melynek varázsereje, próféciája, misztikája és kultusza van. A mai embernek önmagában lévő hite, a természeti adottságaival, népiségével, fajiságával elteltt egyénisége pozitív elfordulást jelent Istentől. A liberális századok, a szabadgondolkodás — „micsoda ártatlan idők és jelenségek voltak”. Az egyház csak most került igazán veszélybe, mert most egy másik „egyház” támadta meg. Ez a másik „egyház” pedig „nem kisebb igényekkel lép fel, mint annakidején az izlám: Allah az Isten és Mohammed az ő prófétája.”

A német egyházi harc további egyetemes jelentősége az, hogy megmutatta: az egyház nemcsak az ellenállásra, hanem az újjáalakulásra is képes. Most egészen a Szentírásra helyezte magát. A Szentírásból él. Megtapasztalta, hogy Isten jószágos kezében van és csak ott van jó helyen.

Révész Imre előadása „Az egyház és állam viszonyának várható alakulásáról” szöveget mondani valóját kilenc tételben sűrítette össze s ezeket az egyháztörténelem fejlődésével igazolta. A történelem bizonyossága szerint *Krisztus egyháza minél inkább elfeledkezett a maga bibliai lényegéről, annál szorosabban simult az államhoz.* Az állam minél teljesebb hatalmat igényelt a maga számára, annál erősebben igyekezett az egyházat a maga segédszervévé tenni.

Az állami „totalitás” istenellenes démonizmus, mely mindig elnyomta az általa létrehozott államvalláshoz nem alkalmazkodó vallásokat. Viszont minél kevésbé törekedett az állam a multban a totalitásra, annál kevesebb baja volt a vallási és egyházi problémával. Ma az evangéliumi és egyházi élet mindenütt a maga kijelentési alapjaira próbál helyezkedni. Ezzel azt is kidomborítja, hogy „az Evangélium egyháza nemzeti és népi célokkal sem azonosíthatja fenntartás nélkül magát”. Viszont az állam ma mindenütt a totalitásra törekszik. Sok helyen „az államok alattvalóiktól egységes világnézetet, vagy, ami lényegében ugyanaz: egységes vallásosságot követelnek (az atheizmus is ilyen).” Ebből következik, hogy az összehúzó és egyház és állam között mind gyakoribb, lesz mert elkerülhetetlenné válik. És ez ott fog a legnagyobb hévvel dálni, ahol öntudatos állami totalizmus kerül szembe öntudatos evangéliumi hittel.

A várható veszedelemre, előadó szerint, komoly lelki módon kell felkészülni. Ki kell építeni a valódi zsinat-presbiteri alkotmányt, szervezetet és kormányzatot. Élő és hitvalló gyülekezeti magvak szervezendők. Az önkéntes áldozatkésztséget fejleszteni, az egyház pénzügyeinek kezelését egységesíteni szükséges. A lelkipásztorok és családjaik igénytelensége, felfokozott lelki és szellemi élete a legfontosabb előkészületek egyike.

B. S.

A Transilvániai Református Egyházkerület tanítói értekezlete április hó 21-én alakult meg Târgu-Mureşen, a ref. kollégium dísztermében.

Az értekezletet Vásárhelyi János püspök nyitotta meg, ki az értekezletet megelőző istentiszteleten, valamint az értekezlet megnyitójában a lelkeket felemelő s a felekezeti tanítóság megpróbáltatott sorsában új erőt adó őszinte mély és meleg Főpásztori szavaival mutatott rá a tanító nehéz és mégis magasztos szép hivatására. Az egyházkerületi tanítói értekezlet céljának és feladatainak ismertetése után Ferenczi Gábert kérte fel, hogy az ügyrendet ismertesse.

Az elfogadott ügyrend szerint a megalakult kerületi tanítói értekezlet egyhangulag választotta meg örökös tiszteletbeli elnökének Lőrinczy Ferenc tanfelügyelőt, elnök lett: Ferenczy Gábor, ügyvezető elnök: Bartha Lajos, alelnökök: Erdélyi Pál és Bitay Sándor, titkár: Kall Sándor, jegyzők: Kovács Lajos és Kovács Sándor, pénztáros: Sándor István.

Az új vezetőséget Vásárhelyi János, püspök, Nagy Endre, kollégiumi igazgató s Farkas Jenő, esperes üdvözölték, melyeket Ferenczi Gábor elnök köszönt meg. Majd Bőjthe Zoltán széles látókörrel az értekezlet munkatervét ismertette, Kall Sándor szép elgondolásokkal a tanítók továbbképzéséről tartotta meg felolvasását s végül Bartha Lajos a felekezeti iskola és tanító időszerű kérdéseit tárta fel mindenre kiterjedő, gondos és mély hatást kiváltó előadásában.

A felolvasásokat értékes hozzászólások követték s az értekezlet Vásárhelyi János püspök és Dr. Illés Gyula tanügyi előadó tanácsos lelkes ünneplésével véget ért.

Franciaországban a ref. egyház tart fenn egy Braille-könyvtárt a vakok számára és ez már több mint 1200 könyvből áll.

KERESZTYÉN KRITIKA

Mi reális és mi nem reális?

Ismételten halljuk a követelést, hogy reálisan meg kell ismerni azt a helyzetet, amelyben élünk és reális program alapján kell életünket berendeznünk. Egyre határozottabban sürgetik a realizmus alkalmazását az élet minden területén. Minden realista törekvést a legnagyobb örömmel kell üdvözölnünk, ha az az igazi realizmus minden követelményének megfelel. Jól kell ugyanis tudnunk, hogy van igazi és hamis realizmus.

Mi hát a realizmus? A latin nyelvben a „res” szó dolgot, ügyet jelent. Innen származik a „res publica” = koros ügy kifejezés, amely a ma egyszerű „republica” formájában használatos és a köztársasági államformát jelöli. A „realis” szó a „res” szóból képzett melléknév, ami „dologi”, „tárgyi”, „tárgynak, dolognak, ügynek megfelelő” magyar melléknévvel fordítható. Ezek szerint tehát reális minden olyan ismerés és magatartás, amely annak a dolognak, ügynek, amelyre vonatkozik, amelyre irányul, megfelel. Hogy ez mozgalom, munka vagy törekvés mennyiben reális vagy nem, az nem önmagától a mozgalomtól, vagy törekvéstől, annak szellemétől, módszerétől, hanem kizárólag attól függ, hogy miképpen viszonylik ahhoz az üggyhez, annak természetéhez, amelyre vonatkozik. Egy szellemi magatartás, vagy mozgalom realizmusát az dönti el, hogy milyen kizárólagosan és félreértés nélkül tudja szolgálni azt az életdarabot, amelyre vonatkozik.

Miért fontos mindezeket jól látni? Ha az egyházi élet körén belül maradunk, akkor azért, mert az egyházban is számtalan példáját találjuk a hamis realizmusnak, azaz olyan, magát reálisnak mutató magatartásnak, amely nem felel meg annak az üggynek, amelyet az egyháznak képviselnie kell. Az a res vagy ügy, amelyet az egyháznak szolgálnia kell, nem más, mint Isten ügye, az ő országa. Isten ügyéből és országának szolgálatából pedig természetesen következnek, hogy azt reálisan, úgyszólván csak akkor szolgálhatjuk, ha minél inkább engedelmessé válnak Isten Szentlelkének és Igéjének. A reális egyházi magatartás csakis az lehet, amely Isten igényének, uralmának akar az egyházban érvényt szerezni. Ezzel szemben azonban igen sokan nem tartják az Igét reális valóságnak és az Ige egyházi szolgálatát elég reális munkának. E szerint a gondolkodás szerint a reális egyházi élet a pénz, az egyházi adón, az egyház külső erején és hatalmán nyugszik. E gondolkodás képviselői elfeledik, hogy ez a magatartás reális magatartás egy bank, egy szövetkezet vagy állam vezetésében, de nem reális az egyházi életben, egyszerűen csak azért, mert nem alkalmazkodik az egyház lényegéhez és az egyház leglényegesebb ügyéhez, Isten Igéjének szolgálatához. Nekünk jól kell látnunk, hogy az egyházban egyenesen irreális minden olyan magatartás, amely nem Isten parancsára és igényére néz minden más tekintet nélkül, mert minden ilyen magatartás az egyház valóságának reális ismerete nélkül akar az egyházban szolgálni.

Ez a gondolkodás az egyházon kívüli életből csúszott be a mi soraink közé. A mai általános gondolkodás szerint reális mindaz, ami kézzel fogható, mérterrel, kilóval, pénzértékkel mérhető. Ebből a gondolkodásból mindenek előtt éppen a realizmus hiányzik, mert nem számol olyan reális tényekkel, mint lélek, szellem, Isten, hit, kegyelem.

Mikor ismerek egy embert reálisan? Akkor, ha tudom, hogy milyen magas, hány kilogramm súlyú, milyen színű szeme, haja van? Természetesen ezek a vonások is hozzátartoznak egy ember teljes reális ismeretéhez. De milyen irreális lesz az illető emberről alkotott képem, ha nem ismerem azokat az indulatokat, gondolatokat, terveket, érzéseket — egy szóval a lelket —, amelyek az illető embert mozgatják?!

Ma egyre inkább hangoztatják, hogy az eddigi *transzilvántal magyar szellemi élet nem volt elég reális*, írónk: Reményik, Kós, Makkai, Tompa, Nyíró, Tamási, hogy csak a legnagyobbakat említssem, nem adtak reális gondolatokat népünk irányítására. Most fog következni egy egészen új reális korszaka az irodalmi és szellemi életnek. Lapunk nem ad teret annak kimutatására, hogy ezek az írók, közülök éppen a legtöbbit ócsárolt Reményik mennyire reális, a mi helyzetünknek, ügyünknek megfelelő gondolatokat, útmutatásokat, lelket nyújtottak nekünk. Ehelyett csupán arra mutatunk rá, hogy a mi nagy íróink realizmusát támadó új írók realizmus alatt egészen tömören megfogalmazva materializmust és racionalizmust értenek, ami más szóval, egyszerűbben kifejezve azt jelenti, hogy számukra a szellemmel és lélekkel szemben csakis az anyag, a hittel felfogható valóságokkal szemben csakis az értelemmel és ésszel felfogható dolgok valóságosak és létezők. Ez a felfogás pedig semmiképpen sem reális, azaz a valóságnak megfelelő.

Mindaz azonban nem jelenti azt, hogy mi az anyagi dolgokat, az anyagi élet megjavítására irányuló törekvéseket nem tartjuk reális és szükséges valóságoknak. A keresztyén ember tudja egyesegyedül az igazi reális magatartást képviselni, mert ő megtalálta azt az átfogó szempontot, amelynél fogva úgy az anyagot, mint a szellemet reális valóságnak tudja felfogni és mindig el tudja dönteni, hogy az élet melyik körében, milyen módon lehet az anyag és szellem javainak igénybevételével reális magatartást tanusítani. A keresztyén ember nem szegényíti meg a világot azzal, hogy vagy az anyagi világot tagadja a szellemivel szemben, vagy fordítva a szellemi tagadja az anyagival szemben. Mivel elismeri maga fölött Urnak az egyetlen igaz valóságot Istent, benne és általa megtalálja minden anyagi és szellemi valóság és így igazi értékét és megtalálja azt a bölcsességet, amelynek segítségével egyedül lehet reális — azaz az ember Istentől rendelt hivatásának megfelelő — emberi életet élni.

—ő.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: **László Dezső.**

Nyári szénior lelkigyakorlatok. Tagjaink figyelmét felhívjuk a lapunk jelen számában megjelent ifjúsági lelkigyakorlati meghívóra. Mivel ez az alkalom egész egyházunk ifjúságának legjelentősebb találkozási alkalma, kérjük a szénior testvéreket, hogy azon ők is jelenjenek meg. A lelkigyakorlatok keretében történik arról gondoskodás, hogy a megjelölt kérdésekről a széniorok külön csoportokban beszélgethessenek. Mivel a lelkigyakorlatok helye egy tanya lesz, ahol kevés felszerelési tárgy áll rendelkezésünkre, nyomatékosan felhívjuk a tagok figyelmét arra, hogy pokrócra, lepedőre és evészközökről gondoskodjanak. A jelentkezéseket Z. Nagy Béla utazótitkárhoz kell küldeni legkésőbb június 15-ig (Cluj, Ref. Theologia.)

Gyenge Sámuel, lelkész május 1-én házasságot kötött Martonossy Erzsikével. Isten áldását kérjük az új párra.

B. Bányaí Ferenc és Parádi Erzsike házasságát Zoltán nevű fiúval áldotta meg Isten. Isten áldását kérjük az újszülöttre.

Irodalom és Művészet

Egyházi irodalmunk az év folyamán sok igen értékes alkotással gyarapodott, amelyre kötelességünk olvasóink figyelmét felhívni.

Imre Lajos: Hivatás és élet

című művét adta ki nagy nyolcadrés alakban, 227 lapon a Minerva Rt. Ez a szép kiállítású kötet magába foglal prédikációkat, elmélkedéseket és előadásokat. Nem kifejezetten papi könyv, abban az értelemben, hogy csak szakdolgozokkal foglalkoznék, hanem minden hívő református embernek szóló könyv, aki szereti hitét, meg akarja még jobban ismerni egyházának tanításait és aki bele akar nézni azokba a mélységekbe és színtiszta igazságokba, amelyeket a mi református egyházunk nyit meg és mutat fel minden emberi lélek előtt. Logikus gondolatvezetése, tiszta és nemes stílusa, az evangéliumi élet szépségeit felmutató határozottsága és bátorsága: mind olyan jegyek, amelyek ajánlják ezt a nagyértékű könyvet minden olvasónak. T. S.

Debreczeni István: A Biblia nőalakjai

címen jelentetett meg egy 158 oldalos könyvet, mely a Biblia nőalakjait eleveníti meg és mutatja fel a Biblia egyszerű és tiszta nyelvén. Kenessey Béla hasonló tárgyú könyve óta ilyen nemű könyv nem jelent meg s így annál nagyobb a mi örömünk, hogy ma, amikor a nőszövetségek révén református asszonyaink mind nagyobb buzgósággal fordulnak a Biblia tanulmányozásához, igen jó szolgálatot tesz Debreczeni István könyve. A könyv használhatóságának nagy előnye, hogy mindvégig hű a bibliai alakokhoz, igyekszik az alakok lelkiségét felmutatni és folyton ráutal személyiségüknek a mindennapi gyakorlati életre néző erkölcsi oldalára. A könyv kapható a Királyhágómelléki Egyházkerület Iratterjesztésében. T. S.

László Dezső: Az anyaszentegyház élete és szolgálata

című könyve nagy nyolcadrés alakú és 190 lapot foglal magába. Lapunk főmunkatársa, akinek írásait olvasóink minden számban olvashatják s aki alapos, jól meggondolt és széles látókörű cikkeivel és tanulmányaival sok áldott szolgálatot végzett hitünk és transzilvántal magyar öntudatunk ébresztése terén, — ebben a munkájában tudományosan dolgozta fel mindazokat a főbenjáró kérdéseket, amelyek az anyaszentegyház gyökérfkérdései. Mindenekelőtt kritikai vizsgálat alá veszi az egyház alapjaira, az egyháznak a történetben való kifejlődésére vonatkozó kérdéseket. Ebben az első két részben tünik ki tudományos theologiai gondolkozása, amelyet bibliai-reformátorinak nevezhetünk. A dolgozat harmadik részében az egyház különféle tevékenységeit mutatja fel; így az igehirdetés, a szeretetszolgálat, a kormányzás, a fegyelmezés, a theologiai tevékenység és a szociális munka nagy kérdéseit veszi vizsgálat alá, állapítja meg azok jelentését és mutatja fel azokat a szabályozó elveket, amelyek meghatározzák ezeknek a tevékenységeknek a bibliai-reformatori követelményeit. A negyedik rész az egyház munkásaival és végül az ötödik rész a gyakorlati teológia problémájával foglalkozik. László Dezső könyvét a legmelegebben ajánljuk olvasóinknak. Ez a könyv határozottan igazolja, hogy a mai protestáns teológia, mint az egyház tudománya szól nemcsak a szakembereknek, hanem minden hívőnek, aki az egyház kérdéseit, mint tudományosan beállított problémákat tudja tekinteni. T. S.

Az Egyház és Misszió kiadásában

igen értékes füzetek jelentek meg, amelyekre külön felhívjuk olvasóink figyelmét:

László Dezső: Az Anyaszentegyház, Spos Géza: Az utolsó ítélet, Név nélkül: Krisztus Mandzsuriában, Dr. Horváth Jenő: A megtérés címei alatt írták meg

szépen és érdekesen, mindenképp építő formában a címben jelzett kérdéseiket. Igen alkalmasak ezek a kis füzetek arra, hogy kézbe vegyük, tanuljunk belőlük és bepillantást vegyünk az evangéliumi élet és munka nagy kérdéseibe s ezen az úton is közelebb jussunk életünk Urához, a Krisztushoz, aki a mai zürzavaros világban sem hagyja el az ő népét s halad a maga királyi útján, hogy Általa és Benne testet öltson a világon át is az Isten tökéletes és teljes akarata, ami nem más, mint Isten országa. T. S.

Imre Lajos: Liliom a tövisék között.

A református egyházak világtestvérsége. Turda, 1938. 41. o. 16-od rét.

Régóta szükségét éreztük annak, hogy összefoglaló képet nyerjünk az egész Föld református egyházainak életéről. Eppen lapunk mai száma közli az „Ifjú Erdély” pályázatát a világ református egyházai történetének és jelen helyzetének megírására. Igazán nagy köszönettel tartozunk a szerzőnek, hogy ezzel az újabb kis füzetrel tovább szolgálta református öntudatosodásunk és összetartásunk ügyét. A füzet négy fejezetben foglalkozik a címben megjelölt témával. Mindenekelőtt statisztikai adatokat közöl arról, hogy a különböző világrészek egyes országaiban milyen számban találhatók reformátusok. Végül az egész világ különböző vallásainak képviselői között mutatja be a világ reformátusainak számát (2000,000.000-ból 50,000.000). A füzet második része a református világtestvérség munkájával foglalkozik. Ez a fejezet részletesen szól arról, hogy mi volt a református hit szerepe a különböző népek vezetéseiben, miképpen veszi ki a maga részét a reformátusság az Isten Igéjének terjesztése és hirdetése körül, milyen munkát végeznek a református egyházak az ifjúság nevelése és a missziói munka terén. A református egyházak életéről szóló harmadik rész azokat a küzdelmeket mutatja be, amelyek között ma harcol a világ különböző református egyházainak népe. Ebből a fejezetből megtudjuk, hogy a súlyos nehézségek ellenére is milyen diadalmasan szolgálják a különböző egyházak Isten Igéjét. Végül a könyv negyedik fejezete bemutatja a Református Világszövetség eddigi munkáját és mai szervezetét. Ebből a fejezetből tudjuk meg azt is, hogy ez a szövetség milyen támogatást tud adni azoknak az egyházaknak, amelyek szervezetébe tartoznak.

Mindnyájan nagy köszönettel tartozunk Imre Lajosnak, hogy ezt a munkát megírta, az Egyház és Misszióknak, hogy kiadta. Mindent meg kell tennünk, hogy ez a pár lejes füzet minden gyülekezetben elvégezze a maga építő munkáját. — A füzet megrendelhető kiadóhivatalunk útján is. Ára 4 lej. L. D.

Az „Ifjú Erdély” Bartók—Kodály hangversenye.

Az egész transzilvániai magyar szellemi életnek jelentős eseménye volt az *Ifjú Erdély* május 24-én este a Davila Színházban tartott ifjúsági *Bartók—Kodály* estje. Az estély műsorán theologiai fakultásunk, helybeli leány- és fiúfőgimnáziumunk és a Bethlen-kollégium tanítóképző intézetének dalárdája mellett fiatal művészeink léptek fel. Szereplő művészeink közül *Br. Kemény Géza* és *I. Szabó Géza* régóta ismert és elismert tehetség. *Moldován Melinda* először most mutatkozott be Kodály-nóták előadásával. *Nagy Sárika* már az őszi lelkészértekezleti hangverseny alkalmával osztatlan sikereket aratott Reményik Sándor verseinek csodálatosan mély érzésű interpretálásával. Mostani szereplése alkalmával székely népballadákat adott elő Transzilvánszerte eddig nem ismert, csodálatosan ősziamatú művészettel. Sem székely ruhája, sem székely

tájszólása nem volt külön dekorációja előadásának, hanem szervesen összeforrott azzal. A dalárdák közül theologiai fakultásunk férfikara és a Bethlen-kollégium tanítóképzőjének vegyeskara aratta a legnagyobb elismerést.

Az estélyt püspökünknek, *Vásárhelyi Jánosnak* bevezető szavai nyitották meg. Az értékes megnyitó előadás rámutatott az estély jelentőségére: minden zeneművészetnek az ápolásához *közösség* kell, mert a zene csak odaadó közösség között tud kivirágzni, ez az estély valóban megmutatta, hogy van olyan magyar közösségünk, amelyik egy testként tud megmozdulni, hogy bemutassa tiszteletét a zene igazi értékei előtt. A püspökünk bevezetője kiemelte annak jelentőségét, hogy ezt az estélyt az *ifjúság* rendezte. Valóban az egész este az ifjúság jegyében telt el. Nagy biztatás a mi számunkra azt látni, hogy ifjúságunk sorai között olyan zeneművészeink és előadóink vannak, akik máris odasorolhatók legelsőrangú idősebb művészeink közé. Ha igaz az, amit a bevezető mondott, hogy a zeneművészet a szellemi kultúra csúcsteljesítménye, akkor örömmel tölthet el bennünket abban az irányban, hogy ifjúságunk ezen a téren is bizonyosságot tett arról, hogy készen áll apái életének öntudatos folytatására. Végül az estély harmadik jelentőségét az adta, hogy az egész estét kitöltő műsor keretében kizárólag csak *Bartók* és *Kodály* darabok szerepeltek. Amint a bevezető utalt rá, népi értékeink jelentek meg ezen az estén öntudatos művészeink feldolgozásán keresztül. Ez az este bizonyosságtétel volt amellett, hogy lehet ma már egy egész estét szentelni az új magyar zenének. Egészen bizonyosak vagyunk arról, hogy ez után az este után már jóval kevesebb lesz azoknak a felületes elszólásoknak a száma, amelyek szerint a világszerte elismert új magyar zene nekünk még mindig idegen.

Illesse köszönet az estély megrendezéséért *Juhász István*, theologiai szénior, az *Ifjú Erdély* felelős szerkesztőjét és lelkes munkatársát: *I. Nagy Géza*, tanárt s a lap többi munkatársát. L. D.

Németország több elemi iskolájában a következő hiszekegyre tanítják a tanulókat: „Hiszek egy Németországban, Isten e szeretett második fiában, aki maga is Isten és aki az északi ég alatt fogantatott, az Alpok és a tenger között született, akit a katolikusok és mammon hivei megkínáltak, megrágalmaztak, nyomoruságba taszítottak, akit a pokol minden ördöge összetört, aki évekig tartó kínszenvedés után feltámadt halottaiból, mint állam, mint faj s felmagasztosult abba a szellemi világba, ahol Eckehardt, Bach és Goethe ül, a testvér, a Názáreti mellett, a mindenható jobboldalán, ahonnan megváltóként fog lejönni ítélkezni a halottak és az élve eltemetettek fölött.”

Beszélő Bibliák vannak forgalomban Angliában és Hollandiában. A Biblia szövege gramofonlemezekre van téve s úgy családok, mint közösségek nagy hasznát veszik. Különösen hasznát veszik a beszélő Bibliáknak a vakok.

Az eszkimók „fehér ember”-nek csúfolják azt, aki nem akar dolgozni.

H I R E I N K

A Magyar Reformátusok debreceni Világgyűlésére,

mely augusztus hó 23-án lesz, még január hó folyamán kibocsátották az együttes meghívót a Magyarországi Református Egyház, az Országos Református Lelkészegyesület és a Debreceni Református Egyházközség vezetői. A világgyűlésen résztvenni szándékozók az uton közli a Szervezeti Iroda, hogy a világgyűlésre július hó 15-ig lehet jelentkezni a következő címen: Magyar Reformátusok Világgyűlésének Szervezeti Irodája, Debrecen, Központi Egyetem. Azokban az országokban, ahol külön csoportvezetők vannak s így a világgyűlésre jövők szervezése országosan, illetve kerületenként történik, a jelentkezés a csoportvezetők útján, tehát közvetve is eszközölhető. Jelentkezési díj személyenként 1 P. 50 f. Minden jelentkező Debrecenbe érkezése idején kézhez kapja a világgyűlés jelvényét, július 15-én pedig 50%-os kedvezményes utazásra jogosító igazolványt vagy közvetlenül a címére vagy pedig a csoportvezetője útján. Az 50%-os vasúti kedvezmény határtól határig fog szólni. A szabályszerűen jelentkezettek ellátást illetőleg augusztus hó 23-án a világgyűlés rendezőségének szívesen látott vendégei. Azok, akik saját költségükön szállást igényelnek, július 15-ig külön értesítsék erről a Szervezeti Irodát, mert Debrecenben csak igen korlátozott számban lehet megfelelő szállást szobáról és magánhelyeken való elszállásolásra gondoskodni. Annál is inkább, mert augusztus hó 22-én Debrecenbe érkeznek az Országos Református Lelkészegyesület augusztus 24-én kezdődő és 26-ig tartó konferenciájának a résztvevői is. Az elszállásolás így önköltségi áron legnagyobb részben internátusokban fog történni. A világgyűlés pontos programját később közöljük. Most csak vázlatosan említjük meg, hogy 23-án délelőtt lesz maga a világgyűlés, amikor is istentisztelet után a különböző országok magyar reformátusságának képviselői üdvözlik a világgyűlést s az elhangzott üdvözlőkre Dr. Ravasz László dunamelléki püspök, az Országos Református Lelkészegyesület elnöke válaszol. Ünneptélyes deklarációk és határozatok fognak még elhangzani. Délben ünnepi közebed lesz a világgyűlés résztvevőinek tiszteletére; délután Debrecen nevezetességeinek (templomok, kollégium, egyetem, stadion stb.) megtekintése, a késő délutáni órákban pedig a Nagytemplomban nagy vallásos est, amelyen Dr. Makkai Sándor fog előadást tartani. 23-án este közös vacsorával zárul a Magyar Reformátusok Világgyűlése. Másnap, 24-én reggel veszi kezdetét az Országos Református Lelkészegyesület konferenciája. Azok a nem Magyarországon lakó magyar református lelki-

pásztorok és családtagjaik, akik nemcsak a világgyűlésen, hanem a lelkeszi konferencián is részt akarnak venni, július hó 15-ig jelentkezzenek ugyancsak a világgyűlés Szervezeti Irodájánál. Az ilyen jelentkezők részvételi díja összesen 10 P., amelyben a világgyűlés jelentkezési díja is (1 P. 50 f.) bennfoglaltatik. A lelkeszi konferencia idején külön konferencia tartatik a lelkesznék, vallásoktató lelkeszek és segédlelkeszek részére is. Mindennek részletes programját később közöljük.

Debrecen, 1938. május 30.

A Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodája, Debrecen, Központi egyetem.

James Stewart, skót evangéliumi igehirdető és Miss Ruth Mahan folyó évi május 23-án házasságot kötöttek Budapesten. Regényes története van annak, hogyan találkozott az amerikai származású Ruth Mahan és a skót James Stewart.

Miss Ruth Mahan egy évvel ezelőtt érkezett Magyarországra. Ő lett a Margit-rakpart 29. szám alatti baptista teológiai szeminárium igazgatónője. Kedvesarcu, csinos nő, most huszonhét esztendő. A gazdag és hatalmas amerikai baptista egyház küldte őt Budapestre, hogy itt evangélizálásra és pedagógiára tanítsa a baptista papjelölteket. Miss Ruth Mahan az első pillanattól kezdve nagyon jól érezte magát Budapesten. Legjobb barátinője Jane Maude Cobb lett, a szeminárium egyik fiatal tanárnője, aki ugyancsak amerikai származású. Együtt dolgoztak, együtt jártak el a Margit-rakpart 29. sz. alatti közös otthonukból és együtt tanultak — magyarul. Jane Maude Cobb már két és fél éve él Budapesten, ő már folyékonyan beszél magyarul. Miss Mahan is nagyszerűen megérteti magát, de még sűrűn csinál beszéd közben hibákat. Az őssel elhatározták, hogy meghallgatják azt a skót evangéliumhirdetőt, James Stewart-ot, aki előadást hirdetett a Tattersallban.

Ki az a James Stewart? A szőke, mosolygó arcú, kékszemű fiatalember, aki most huszonhét esztendő, glasgowi származású. Glasgow a futball hazája, James már apró gyermek korában futbalozott. Valóságos futballzseni volt, ötesztendő korában futballjátékával már pénzt keresett. A szegény szülők gyermeke a futballon kívül rikkancskodott, tejkihordással foglalkozott. Tanuláshoz nem volt kedve. Otthon emiatt állandóan hangos jelenetek voltak szüleiével. Szüleit még az sem nyugtatta meg, hogy tizenéves esztendő korában már bekerült az elsőosztályú játékosok csapatába. Egy éjszaka — éppen tizenötödik születésnapján történt ez, — úgy érezte, hogy az Isten szól hozzá. Egyik percről a másikra a csintalan lurkó megváltozott, komoly, elmélyült fiatalember lett, aki elhatározta, hogy életét Isten szolgálatába állítja. Mély hatással volt rá az, hogy épp megtérésének első hónapjában apja súlyosan megbetegedett, amputálni kellett és halála előtti perceiben azt mondta neki:

— Állj meg a kereszttel, hirdesd az evangéliumot és ne törődj azzal, hogy mit kell áldozatul hoznod.

James először Glasgow utcáin kezdett prédikálni. Egyre több híve lett. Később más városokban is járt. Tizenkilenc éves korában meghívta a londoni egyház lelkesznék, ő azonban a lelkeszi állást nem fogadta el, hanem ment városról-városra, bejárta egész Európát, templomokban és szabadtéren prédikált. Prédikációinak az volt a célja, hogy minden ember életét Isten akaratának rendelje alá. 1937. őszén Prágában volt, ahol találkozott vitéz Csia Sándor dr. MÁV főorvossal, a Magyar Evangéliumi Szövetség ügyvezető alelnökével. Csia főorvos Stewart-ot meghívta Budapestre.

A tattersalli előadás után Miss Ruth Mahan felkereste Stawert-et. Elragadtatottan beszélt arról az evangélium-hirdetőnek, hogy szavai milyen mély hatást tettek rá. Stewart úgy érezte, hogy isteni elrendelésnek következménye, hogy ő Miss Ruth Mahannel Budapesten találkozott, isteni akarat, hogy ők ketten összeházasodjanak.

Mialatt Miss Ruth Mahan házassági regénye szövődött, elindult egy másik regény is: Jane Maude Cobbé. Miss Cobb megismerkedett Budapesten a magyar Bretz Emillel, aki a baptista egyház kocsi-misszionáriusa. Aretz egy autobusz-szerű kocsival járja a vidéket, a kocsiban lakik, a kocsiban tartja könyvesboltját. Ahol kedve van, megáll, összegyűjti hallgatóságát és előadásokat tart. A kocsi-misszionárius szerelmes lett a baptista teológiai szeminárium amerikai származású tanár-nőjébe és nemrégiben megkérte feleségül.

A skót evangélium-hirdető és Miss Ruth Mahan esküvőjén Langstone guildfordi anglikán lelkész is résztvett, ő adta össze a fiatalokat. Stewart vidéken járt, nagy sikerrel prédikált Szegeden, Debrecenben, Kecskeméten, mindenütt több ezer ember hallgatta.

Azok akik a fiatal evangélium-hirdetőt ismerik, azt mondják, hogy tíz esztendőn belül a világ legismertebb embere lesz. Apostolian egyszerű életet él, csak az érdekli, hogy minél több ember előtt tudjon beszélni. Nem foglalkozik térítéssel, gyakran említi beszédében, hogy az utca egyik oldaláról a másikra nem menne át azért, hogy valakit az egyik egyházból a másikba hívjon, de begyalogolná a mindenséget, hogy egy lelket Krisztushoz vezessen. Felekezeti célokért sem dolgozik, a hitetlenség és a közömbösség ellen küzd.

Protestáns misszió Abessziniában. Mielőtt az olaszok elfoglalták volna Abessziniát, az országban öt evangéliumi misszió folytatott munkát. Ezek között legrégebb és legerősebb két svéd társaság volt. A háború alatt a svédek világszerte nagy propagandát fejtettek ki a hádjárat ellen és ezért a háború befejezése után a svéd misszió működését betiltották. Ugyanakkor Mussolini megígérte és megengedte, hogy más nemzetiségű protestáns misszionáriusok dolgozhatnak Abessziniában. Az amerikai presbiteriánus egyház kórházat tart fenn és 34 misszionáriust alkalmaz az országban. Az angol Szudán Belföldi Misszió és a német hermansburgi misszió élénk tevékenységet fejt ki igehirdetés és orvosi misszió révén. A missziói munka eredménye hozzávetőlegesen 1500 lélek, akiknek javarésze a néger zsidók közül került ki. Az ország 10 millió lakosa közül kopt-keresztényen 5 millió, mohamedán 3 millió, pogány 2 millió, zsidó 150.000. Az olasz uralom megnyitotta Abessziniát a katolikus szerzetesek számára és ezzel az abessziniái missziói munka új korszaka kezdődik.

Az idén a Portugáliában folyó evangéliumi tevékenység századik évfordulója van.

Tíz év alatt két millió ember távozott el London központjából a város perifériájára. Nagy feladat az egyház számára, hogy ezeknek az embereknek utána menjen.

Ecuador állam 120.000 hold szabad földet bocsátott a zsidók rendelkezésére. Már 300 család hozzá is fogott a településhez.

A glasgowi (skót) világkiállításon, ami májusban nyílt meg, a Skót Egyház egy templomot épít, ahol napi istentiszteletet fognak tartani. Azonkívül a hozzáépített teremben az Egyház be fogja mutatni az egész világon folyó különféle munkáját, közte a budapesti Skót Misszióét is.

Oroszországban keletkezett egy, a ferencek szervezetéhez hasonló mozgalom. Tagjai elszánt emberek, akik nem lelkészek és akik faluról-falura vándorolnak az evangélium hirdetésével. Nehéz ettiltani őket, mert nem prédikálnak templomokban, hanem csak magánbeszélgetéseket folytatnak.

Indiában is keletkezett egy ilyesféle mozgalom, amelyet a „Kereszt csapatának” neveznek. Ezek nem kapnak fizetést, de könnyen élnek a meleg éghajlat alatt adományokból. Nagy eredménnyel prédikálnak.

A francia ref. egyház egyik kiváló lelkésze hetenként egyszer előadást tart a párisi rádióban a lelki élet nehézségeiről. Ennek folytán olyan levelezés indult meg, amely egy teljes irodát foglalkoztat a rádióhallgatók kérdéseinek elintézésével.

Amerikában a német emigránsok gyermekeinek egy gyülekezet 2500 pengőt gyűjtött össze.

Lelegezz szabadon! Ez a címe James Kendall most megjelent könyvének. Szerzője az edinburghi egyetemen a kémia tanára és kétségkívül legjellegzetesebb képviselője a brit optimizmusnak. Ez kiderül munkájának végső következtetéséből, amelyet a polgári lakossággal a következőkben közöl:

„Ne rémülj meg, mert nyitva áll számodra két lehetőség.

Lehetséges, hogy lesz egy újabb világháború vagy lehetséges, hogy nem lesz. Ha nem lesz, akkor nincs okod a rémületre. Ha lesz, ne rémülj meg, mert két eshetőség van.

Lehet, hogy belekerülünk a következő háborúba, lehet, hogy nem kerülünk bele. Ha nem kerülünk bele, akkor nincs okod a rémületre. Ha belekerülünk, ne rémülj meg, mert még mindig két eshetőség van.

Lehetséges, hogy a polgári lakosság ellen intézett légitámadások megismétlődnek vagy lehet, hogy nem ismétlődnek meg. Ha nem ismétlődnek meg, nincs okod a rémületre. Ha megismétlődnek, ne rémülj meg, mert még mindig két eshetőség van.

Lehetséges, hogy megtámadják azt a várost, amelyben élsz, vagy lehet, hogy nem támadják meg. Ha nem támadják meg, nincs okod a rémületre. Ha megtámadják, ne rémülj, mert még mindig két eshetőség van.

Bombák hullhatnak le a házad közelében, vagy nem hullanak le. Ha nem hullanak, nincs okod a rémületre. Ha lehullanak, ne rémülj, mert most már nem két, hanem három eshetőség van.

A bombák tartalmazhatnak mérges gázt, lehetnek gyújtóbombák vagy robbanó bombák. Ha mérges gázbomba hullik, nincs ok a rémületre; megfelelő gázbiztos fedezék és gázmaszk kétszeres védelemmel lát el; ha gyújtóbombával támadnak, nincs ok a rémületre még akkor sem, ha bomba egyenesen a káztetődon át hullik, nyugodtan eltávolíthatod egy vödör és lapát segítségével. Ha a bombák robbanók és

elég közel esnek le, akkor nem lesz több alkal-
mad a réműletre. De ez a harmadik eshetőség,
amely az előzők után sorban következik, oly
távoli, hogy megvigasztalódhatsz azzal a ne-
gyedik eshetőséggel, amely előre megóv ennek
bekövetkeztétől, nevezetesen, hogy egy másfajta
bomba, egy autó út el.

Hacsak tehát nem akarsz megrémülni a köz-
lekedési balesetektől, akkor általában semmi
szüksége annak, hogy megrémülj.

A világháború vége nem jelentette a harc befeje-
zését, folytatódott és folytatódik az még ma is gazda-
sági téren, ahol még gyilkosabb a küzdelem, mint
annakidején a harcmezőkön.

Németország ipari ország, de nyersanyagban, tul-
népesedésénél fogva pedig élelmiszerekben is szegény.
Mivel a nyomás már-már elviselhetetlenné vált, a tu-
domány iparkodik a nélkülöző lakosságon segíteni. A
német vegyi ipar már a világháborúban is sok nehé-
ségen segítette át a központi hatalmakat. Persze a sok
pótszer nem volt mindig teljesen kielégítő és kellemes.
Sokan még most is iszonyodva gondolnak vissza a sok
„Ersatz“-élelmiszere.

Nemrég jelent meg Zischkának, a nagynevű tudós
írónak egy kiváló műve, mely érdekesen írja le, hogyan
vette fel a német tudomány a harcot a monopóliumok
ellen. Monopol görög szó, annyit jelent, mint egyed-
áruság, árusítás egy kézről, verseny nélkül.

Az élelmi cikkek egy része, az ércek, főleg az olaj,
egyes államok monopóliumát képezik; ezektől akarják
magukat a németek függetleníteni. A legfontosabb
problémák egyike a nép élelmezése. Mindenekelőtt a
föld termelő erejét fokozzák a lehetőség határáig, a leg-
különbözőbb vegyi trágyázással. Ebben a tekintetben
igazán tanulhatnánk tőlük; Keletporoszország sivár, ho-
mokban földjeinek nagyobb a rozstermelése, mint nálunk!
Az állatok helyesebb etetése által iparkodnak több zsir
szerezni. Már nincs messze attól, hogy megvalósítsák
Madách mondását a phalanster-jelenetben, hogy a
disznó csak élő zsir és hústömeg. Hogy a hiányzó zsir
pótolják, a bálnavadászatra vetették magukat, nemcsak
az Arktiszon, de még az Antarkiszon is. A magyar
ember persze a bálnaszír hallatára éppen úgy elfinto-
rítja az orrát, mintha művajjal, margarinnal kínálnák. A
németek már megszokták ezeket a pótyanyagokat. Gyil-
kos hadjáratot folytatnak a mikrobák minden fajtája
ellen, hogy növényeiket megvédjék és ezáltal a többter-
melést is fokozzák.

A cukrot répán kívül fából és szénből is előállít-
ják már.

Egyes fákat úgy nemesítenek, hogy ma a farostok
már mint textil-nyersanyag szerepelnek. A gyapju-
termelés terén azonban már tényleg túlhaladtak az
„Ember tragédiájá“-nak jóslatán is, mert sikerült a
gyapjut juhok nélkül előállítani, még pedig tejből. Né-
metországban a nő ruhák jórésze műselyemből és az
úgynevezett „Zellwolle“-ból, a sejtyapjuból állítják elő.
Utóbbi különben már nálunk is szerepel.

A kaucsukot a világháború alatt nagy áldozatokkal
lehetett a semleges államok útján beszerezni. Ma már
mesterségesen állítják elő mészből és szénből, az autó-
és elektroipar eme nélkülözhetetlen kellékét.

A cement, üveg és gyanta előállítása terén a leg-
utóbbi években soha el nem képzel tőkéltesítést si-

került elérni, úgy hogy szinte azt mondhatnók, még a
természetet is kijátszották.

A legnehezebben pótolható nyersanyagok a fémek.
Ezek képezik a nyersanyag szintézis legfájdalmasabb
pontját. Ezen a téren csak egyes alkatrészek, illetve
anyagok pótlásáról lehet szó. A modern iparnak némely
fémből és ércből, mind nagyobb mennyiségre van szük-
sége, de míg a növényi és állati termékeket lehet egy
bizonyos mértékig fokozni, addig a bányák kincsei nem
pótolhatók, ha ezek egyszer kimerültek. A statisztiku-
sok számításai, becslései szerint a chrom- és ólom-
készletek 9, a cinkkészletek pedig 18 év múlva kimerül-
nek. Hogy fogják ezeket pótolni? Egyelőre még kevés
a remény, hogy Európában új bányákat tudjanak fel-
tárni. Ezzel szemben tény, hogy az Észak- és Délame-
rikában, Szibériában újabb telepeket fedeztek fel. De
mitévők legyünk a nyersanyagokkal és fémekkel ren-
delkező ország, azokat nem akarják már többé iparcik-
kek, egész- és félgyártmányok ellenében becserelni?

1934-ben például a német ipar 15.2 millió tonna
vas- és mangánércet dolgozott föl. Ebből 67.8% külföldi
áru volt, 7.9% ócskavas és csak 24.3% volt a hazai
bányák termelése. Igaz, ez az arány szám most Ausztria
bekebelezésével valamivel jobb lesz. Kimerült, régen
abba hagyott bányák készletei után újból kutatnak, — a
legszigorosan kiválogatva a még itt-ott előforduló
maradékokat, már-már a rentabilitás határait is érintve.

A tudósok, geológusok számítanak vele, hogy talán
új és tőkéltesített kutatási módszerek által sikerül még
fémtelepeket felfedezniök. A fémszintézis eddig még
nem vált be. Ellenben sikerült például vezetékeket,
ólom helyett üvegből és porcellánból előállítani. Egyes
fémeket, mint hulladékokat gyűjtenek. Így például Né-
metországban a használt fogkrém- és festéktubusokat
bevéltják. Ezáltal a hulladékgyűjtés által évente körül-
belül 208 vagon cint remélnék összegyűjteni. A vasból
készült tárgyakat, különösen a csöveket, rozsdamentes-
ítő eljárásokkal akarják jobban megóvni. Az ócskavas-
gyűjtést szabályozták. Ez Németország vastermelésének
jelentékeny részét képezi. *Nátunk mennyi ócskavas kal-
dálk el a szemétdombokon a fatu végén.*

Ma a gépek korát éljük, de mit érnek ezek a gé-
pek, ha nem tudjuk őket üzemanyaggal táplálni, ha
hiányzik a benzin, az olaj és a szén. A tudósok új
energiaforrások után kutatnak. Ismét nagy figyelmet
fordítanak a nap energiájának esetleges felhasználására,
a vizek és a szél erejéről nem is beszélve.

A benzint sikerült szintetikus eljárással előállítani.
Igaz, hogy drága, nem rentabilis még, de háború esé-
tén mégis szerepet fog játszani, mert a repülőgép és
autó korában a benzin egyelőre jóformán pótolhatat-
lan. Viszont tény, hogy Németországban fagázzal haj-
tott teherautókat is alkalmaznak már nagyobb számmal.

Az emberiség Európában a legutóbbi száz év alatt
éppen megkétszereződött, az élelmezés pótlásáról kell
tehát mindenekelőtt gondoskodni. A technika, a kul-
tura követelményei mind nagyobbak lesznek — ezzel
szemben a nyersanyagkészletek, a fémek és ércek ki-
merülőben vannak. Határtalan perspektívák nyílnak a
tudomány, főleg a biokémia számára.

Zischka kitérő művében rámutat a jövő nagy prob-
lémáira, de elégtétellel sorolja föl, minő anyagokat si-
került már előállítani, hol törte meg a tudomány az
eddig sérthetetlennek tartott monopóliumokat.

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica“ könyvnyomdában, Cluj.